

En aquella època no sols es va produir un retorn a la pintura, sinó que va existir un ampli espectre d'individualitats ben marcades, dedicades a pràctiques artístiques heterogènies de filiació, diguem-ne, postminimal i postconceptual. Un paisatge variat que anava des del marxisme rocker de Darío Corbeira fins a l'esnobisme il·lustrat de Javier Utray (palíndrom, pàl·lida broma...), passant pel verb imparable i ebri d'infinít de Nacho Criado; l'actitud pausada del qui auscultava ombres i sotjava desdoblaments (Juan Navarro Baldeweg abans del seu retorn a la pintura); la literalitat rebel i sense contemplacions (Esther Ferrer i Juan Hidalgo); la hibridació progressiva amb l'art sonor (Concha Jerez i José Iges); l'assalt de l'evidència i el tòpic desconcertant (Isidoro Valcárcel Medina)... i l'«arte povera» dels qui aprofitàvem com a primeres matèries la poda municipal i els farciments de sastreria (Adolfo Schlosser i jo mateixa). I no continuo perquè em perdo en records massa puntuals.

Era l'època de la revista *Humo* i de dues joies bibliogràfiques que no cal que busqueu al Google perquè no hi són: *Figuras de definición*, de Patricio Bulnes i Juan Navarro Baldeweg (Libros de la Ventura, Francisco Rivas editor, Madrid, 1980), i *El bailarín pleinair* de Patricio Bulnes (Abril y Buades editores, Madrid, 1986). Aquesta figura del «ballarí pleinair» conté, entre dibuixos i microrelats, força claus per apreciar la dosi d'humor i lucidesa del Madrid d'aquells anys. Més enllà d'aquella escena en què treballàvem, els noms de Hannah Wilke, Valie Export i Ana Mendieta, i exposicions como *Das Spiel des Unsagbaren* (Secession, Viena, 1989).

Eva Lootz